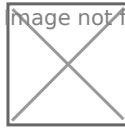

Ήρωας Σταύρος Ανδρεαδάκης από Σοκαρά Κρήτης: Η απίστευτη και αληθινή ιστορία για το πως τον βασάνισαν οι Ναζί... († 12 Αυγούστου 1944)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές](#)

image not found or type unknown

Σταύρο Ανδρεαδάκη01

Ήταν παιδί, στα δεκαοχτώ του, γεμάτος όνειρα. Προτίμησε να πεθάνει ελεύθερος παρά να ζει με το στίγμα του κιοτή. Τον έλεγαν Σταύρο Ανδρεαδάκη. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στον Σοκαρά της Κρήτης.

Σταύρο Ανδρεαδάκη02

Του έβγαλαν ένα - ένα τα δόντια. Δεν μίλησε!
Του έκοψαν ένα - ένα τα δάκτυλα. Δεν μίλησε!
Άρχισαν να του πετσοκόβουν πόδια και χέρια. Δεν μίλησε!

Κι όταν του...

Μια απίστευτη ιστορία για ένα ήρωα που τον βασάνισαν οι Ναζί...

Την ιστορία του Σταύρου Ανδρεαδάκη δεν την ήξερα. Τη διάβασα φέτος τον Σεπτέμβρη σε ένα φωτοτυπημένο, αλλά επαρκώς τεκμηριωμένο, φυλλάδιο γραμμένο από τον φιλόστορα δικηγόρο κ. Γιώργο Καρτσωνάκη. Το επόμενο πρωί βρισκόμουν στο Σοκαρά, ένα μικρό χωριό κοντά στο Ασήμι.

Γράφει ο Νίκος Ψιλάκης

Σταύρο Ανδρεαδάκη03

Μόνον ένας από τους αδερφούς του βρίσκεται ακόμη στη ζωή. Ο Λευτέρης, κοντά στα ογδόντα πέντε του, καλοστεκούμενος ακόμη.

Διαβάζει βιβλία, ψάχνει, ταξινομεί τις αναμνήσεις τοποθετώντας τα γεγονότα σε

ένα ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο.

Ο Λευτέρης είναι ο τελευταίος θεματοφύλακας των πικρών βιωμάτων που μετουσιώθηκαν κι έγιναν δάκρυ αστείρευτο, που μεταλλάχτηκαν κι έγιναν μνήμη ακατάλυτη, που μεταμορφώθηκαν κι έγιναν πείσμα για λευτεριά, δικαιοσύνη κι αξιοπρέπεια.

Ο «απαγορευμένος» ήρωας

Καθώς περνώ το κατώφλι βλέπω απέναντι στον τοίχο μια φροντισμένη κορνίζα με την ασπρόμαυρη φωτογραφία ενός νέου άνδρα.

-Ο Σταύρος; ρωτώ.

-Ναι, ο Σταύρος, απαντά ο γέροντας οικοδεσπότης κι ένα δάκρυ αυλακώνει το πρόσωπό του.

Αναρωτιέται κανείς αν ο πόνος μπορεί να κρατήσει τόσα χρόνια. Το δάκρυ του Λευτέρη είναι η καλύτερη απάντηση σε όσους θέλουν να ξεχνούν, σε όσους θέλουν να μας κάμουν να ξεχάσουμε την ιστορία αυτού του τόπου, τα βάσανα αυτού του λαού.

Image not found or type unknown

Για δεκαετίες ολόκληρες το όνομα του Σταύρου ήταν σχεδόν απαγορευμένο, όπως και η θυσία του. Κανείς δεν μιλούσε για το παλικάρι του Σοκαρά, μέχρι που δυο λόγιοι του χωριού, ο Γιώργος Καρτσωνάκης και ο Σήφης Κοσόγλου, κατάφεραν να τον αποκαταστήσουν και να παραδώσουν στην ιστορική μνήμη την άσπιλη μορφή ενός παιδιού που έσφιξε τα σαγόνια -δόντια δεν του είχαν αφήσει- και έπνιξε τον αβάσταχτο πόνο για να μη μαρτυρήσει τα μυστικά του αγώνα!

Ψυχωμένο παλικάρι ο Σταύρος ανέβηκε από μικρός στα αντάρτικα λημέρια. Εκεί, στην ελεύθερη πατρίδα των Ελλήνων, γνώρισε τους Καπεταναίους και τα ανταρτόπουλα.

-Δεν ήξερα τι είναι το ΕΑΜ, ήμουν μικρός εγώ, λέει ο Λευτέρης. Για πρώτη φορά το άκουσα από τον αδελφό μου. Τον Αύγουστο του '44 ετοιμαζόταν να φύγει από το

σπίτι. Την ώρα που άλλαζε τα ρούχα του, άνοιξα ένα φάκελο που κρατούσε και τον διάβασα. Θυμάμαι ακόμη, κοντά εβδομήντα χρόνια μετά, τι έγραφε: «Ντροπή στον κρητικό λαό να τον κρατούν στη σκλαβιά μερικές χιλιάδες Γερμανοί στρατιώτες».

Λίγα λεπτά αργότερα ο Σταύρος έφευγε από το σπίτι. Έπρεπε να φέρει σε πέρας μια αποστολή που του είχαν εμπιστευτεί. Να μεταφέρει ένα μήνυμα από το ΕΑΜ του Σοκαρά στα βουνά, στα Αστερούσια, στο χωριό Αχεντριάς, στον Παπαδάκη, έτσι λέγανε τον παραλήπτη.

Η αποστολή πήγε καλά. Ο Σταύρος παρέδωσε το μήνυμα και πήρε το δρόμο του γυρισμού. Κατηφόρισε από τα μονοπάτια των Αστερουσίων, έφτασε στα πρώτα χωριά του κάμπου. Περνώντας από το Μεσοχωριό βρέθηκε να περπατά μέσα στην κοίτη του ποταμού Αναποδάρη. Από εκεί περνούσε ο δρόμος για το χωριό του. Έσερνε ένα μουλάρι φορτωμένο και προχωρούσε.

Μερικές φορές, όμως, η τύχη παίζει παράξενα παιχνίδια. Οι Γερμανοί είχαν κάμποσους χωρικούς και τους είχαν ζέψει στην αγγαρεία. Δούλευαν εκεί κοντά. Οι κατακτητές, αξιωματικοί και στρατιώτες τους επιτηρούσαν.

Ο λόγος πάλι στον Λευτέρη:

-Τον είδε τον Σταύρο ένας δικός μας, Γκεσταμπίτης, ένας Πήλιος Γούσης, και λέει στον Γερμανό: «Αυτός με το μουλάρι είναι ύποπτος». Περικύκλωσε ο στρατός το παιδί, το έπιασαν. Είχε φορτωμένα δυο δεμάτια σφάκες (πικροδάφνες) στο μουλάρι. Πήρε ο αξιωματικός ένα μαχαίρι και έκοψε τα δεματικά. Οι σφάκες σκορπίστηκαν στη γη κι από μέσα τους πετάχτηκε ένα όπλο, κάμποσα φυσίγγια, και μερικά γράμματα. Το όπλο του το είχε δώσει ο Παπαδάκης να το φέρει στο χωριό, στο ΕΑΜ. Τον συνέλαβαν αμέσως, τον πήγαν στον Πύργο στο Φρουραρχείο, μετά τον πήγαν στον Χάρακα, πάλι στο Φρουραρχείο, κι από κει στις Μοίρες. Όταν ήταν στο Χάρακα φώναξαν τον πατέρα μου, ήταν γέρος άνθρωπος πια και δεν ήξερε τίποτε. «Πού είναι οι γιοί σου;» τον ρώτησαν, εμείς ήμασταν τέσσερα αδέρφια. «Στο χωριό είναι», τους απάντησε. «Και ο Σταύρος;» τον ξαναρωτούν. Πάγωσε ο γέρος γιατί κατάλαβε ότι τον είχανε πιάσει. Τους απάντησε ότι ο Σταύρος βόσκει τα πρόβατα...

Στον σταυρό!

Πάνω από τις Μοίρες στα ψηλώματα, κοντά στον μικρό οικισμό Βρέλη, είχαν εγκαταστήσει φυλάκια οι κατακτητές. Εκεί πήγαν τον Σταύρο. Τον έκλεισαν σε ένα παλιό πετρόχτιστο καλύβι και άρχισαν να τον βασανίζουν. Γερμανοί και γερμανοπροσκυνημένοι προδότες εξάντλησαν την αγριότητα και το μένος τους. Άκουγαν οι κάτοικοι τις βρισιές και τα ουρλιαχτά των κατακτητών, άκουγαν και

τα βογκητά του παλικαριού. Κάποιοι προσπάθησαν να πλησιάσουν, να βοηθήσουν. Το μόνο που κατάφεραν ήταν να του δώσουν ένα ποτήρι νερό.

Οι βασανιστές προσπαθούσαν να κάμουν τον Σταύρο να μιλήσει. Όσο κρατούσε το στόμα του κλειστό, τόσο θύμωναν, πείσμωναν... Σκύλιαζαν.

Στο μεταξύ ο γέρο Σταμάτης, ο πατέρας του, είχε αρχίσει τον αγώνα της αναζήτησης. Πήγε παντού. Έψαχνε το παιδί του. Αρχαία τραγωδία θυμίζει η προσπάθεια του πατέρα να σώσει το Σταύρο του. Ήθελε να παρακαλέσει. Ίσως να μαλάκωνε η καρδιά του κατακτητή. Τελικά κατάφερε να μάθει πως το παιδί του βρισκόταν στο Βρέλη.

Ό,τι κι αν γραφτεί σήμερα, τόσες δεκαετίες μετά, δεν θα μπορέσει να δώσει την εικόνα της συμφοράς. Δεν τον πρόλαβε ζωντανό τον γιο του ο γέρο Σταμάτης.

Οι κάτοικοι του μικρού οικισμού ήταν οι μάρτυρες ενός από τα πιο φρικιαστικά εγκλήματα των Γερμανών στην Κρήτη. Ήταν αυτοί που έδωσαν πληροφορίες στην οικογένεια... Οι μαρτυρίες τους, όμως, δεν σώθηκαν σε κανένα επίσημο έγγραφο. Η πατρίδα δεν θεώρησε σκόπιμο να ανασκαλέψει την υπόθεση, να τιμήσει τον ήρωα και να αποκαλύψει τη θηριωδία. Η οικογένεια, όμως, δεν μπορεί να ξεχάσει. Ξέρουν ότι του έβγαλαν τα νύχια, του έβγαλαν τα δόντια, του πετσόκοψαν τα πόδια και τα χέρια, τον κατακρεούργησαν. Ένα από τα μαρτύρια, όχι όμως το τελευταίο, ήταν ο σταυρός! Τόλμησαν ακόμη και να τον σταυρώσουν!

Ακρωτηριασμένο και αιμορραγούντα τον ανέβασαν στο σταυρό. Κι όταν οι Γερμανοί κι οι εδώ συνεργάτες τους είδαν κι απέιδαν, κι όταν κατάλαβαν πως αυτό το σκληροτράχηλο παλικάρι δεν πρόκειται να μιλήσει, τον έβαλαν κάτω από τις ερπύστριες. Αυτή θα ήταν η τελευταία απειλή.

Έβαλαν μπροστά τη μηχανή του ταγκ. Ο Σταύρος έμεινε αμίλητος! Κράτησε το στόμα του κλειστό ακόμη κι όταν άρχισε να κινείται το θηριώδες όχημα, ακόμη κι όταν άρχισε να πολτοποιείται το κορμί του. Κι ύστερα τον άφησαν εκεί. Ανακατωμένες οι σάρκες με το χώμα. Τον παράτησαν άθαφτο σ' ένα χωράφι.

Ο άταφος νεκρός

Τις νύχτες, που αλυχτούσαν τα σκυλιά και προσπαθούσαν να χορτάσουν την πείνα τους τρώγοντας ανθρώπινες σάρκες, ένας συγγενής των Ανδρεαδάκηδων πήρε την απόφαση. Λέει ο Λευτέρης: "Είχα ένα θείο στο Βρέλη. Πήγε αυτός να τον πάρει από εκεί και να τον θάψει. Αλλά δεν μπορούσε ούτε να σιμώσει γιατί από πάνω, στο ύψωμα, είχανε στήσει το φυλάκίό τους οι Γερμανοί. Κανείς δεν μπορούσε να πλησιάσει εκεί κοντά. Τελικά, τόλμησε, δεν λογάριασε τον κίνδυνο, πήρε όσα

κομμάτια κατάφερε να μαζέψει και τα έθαψε στην εκκλησία του Αγίου Αντωνίου. Τέσσερις φορές έχω πάει εκεί που τον σκότωσαν. Την πρώτη φορά είδα το αίμα, είχε ποτίσει τη γη, φαινόταν για πολύ καιρό.

Σταύρο Ανδρεαδάκη05

Image not found or type unknown

Ο οικισμός Βρέλη. Εδώ βασάνισαν οι Ναζί τον ήρωα...

Ύστερα από χρόνια πολλά ήρθαν και οι επίσημες επιβεβαιώσεις για τα βασανιστήρια του Σταύρου τα έγγραφα των δικαστηρίων που μιλούσαν συγκαλυμμένα. Ήταν οι απολογίες των δοσίλογων. Τα πιο «τρανταχτά» ονόματα προδοτών που έδρασαν στη Μεσαρά ήταν ανακατεμένα στην ιστορία του μικρού ήρωα. Μετά την απελευθέρωση οι δοσίλογοι έπρεπε να απολογηθούν για τα εγκλήματα που είχαν διαπράξει. Αρκέστηκαν να μιλήσουν μόνο για «σκληρά βασανιστήρια», όπως αποκαλύπτει ο Καρτσωνάκης, ο άνθρωπος που έριξε άπλετο φως στις πιο σκοτεινές πτυχές μιας υπόθεσης την οποία κάποια άνομα συμφέροντα ήθελαν να κρατήσουν στο σκοτάδι.

Μέσα από τις κρυπτικές απολογίες των δοσιλόγων, μέσα από τη σιωπή των

γερμανικών πηγών, μέσα από τη συνενοχή των ντόπιων και ξένων εξουσιών, που δεν τιμώρησαν ποτέ τους εγκληματίες πολέμου, δεν είναι εύκολο να ανασυνθέσει κανείς τις λεπτομέρειες του ιστορικού παρελθόντος. Ούτε και να μάθει με πόση περιφρόνηση στάθηκε ένα παλικάρι μπροστά στο θάνατο.

Ο Λευτέρης Ανδρεαδάκης βρίσκει τη δύναμη να συνεχίσει την αφήγηση.

-Χρόνια μετά έγινε η εκταφή των οστών του. Μας είπανε στο Βρέλη: «Μην περιμένετε να βρείτε κόκαλα, δεν υπάρχουν». Βρήκαμε μόνο ένα οστό της μιας κνήμης και μια κάτω γνάθο. Ούτε δόντια, ούτε πλευρά, ούτε τίποτα. Μόνο μερικά πολτοποιημένα κόκαλα ήταν θαμμένα εκεί.

Όταν η φρίκη αποτυπώνεται σε ένα ζευγάρι στιβάνια!

Πέρασαν λίγες μέρες μετά την ταφή. Ο γέρο Σταμάτης ανηφόρησε στο Βρέλη παρέα με κάποιον συγγενή του. Ας τα έσκιαζε όλα η φοβέρα. Αλλά, ποια φοβέρα να σταματήσει έναν χαροκαμένο πατέρα; Από μακριά είδε τα αίματα. Δίπλα κομμάτια από σκισμένα ρούχα και λίγο πιο κει ένα ζευγάρι στιβάνια. Ήταν του Σταύρου!

Ο συγγενής έσκυψε, έκανε να τα μαζέψει. Τα υποδήματα του νεκρού ήταν πολύτιμα εκείνα τα χρόνια. Οι άνθρωποι περπατούσαν ξυπόλητοι, θα ήταν πολυτέλεια να τα παρατήσουν εκεί. Την ώρα που τα σήκωνε δεν άντεξε. Μια κραυγή πόνου βγήκε από το στόμα του... Τα στιβάνια δεν ήταν άδεια! Μέσα στο κουφάρι τους είχαν μείνει κομμάτια από σάρκες. Τα πόδια του Σταύρου!

Ειπώθηκε ότι του έκοψαν τα πόδια με τσεκούρι. Κανείς δεν μπορεί να το επιβεβαιώσει ούτε να το διαψεύσει σήμερα. Το μόνο σίγουρο είναι ότι οι σάρκες του ήρωα είχαν μείνει μέσα στα στιβάνια του. Και ότι τα στιβάνια αυτά ήταν σκισμένα στο ύψος των αστραγάλων, ήταν κομμένα και το πετσί κρεμόταν. Άλλο φρικτό σημάδι της συμφοράς.

Η συνέχεια της ιστορίας φανερώνει μέσα από πόσες κακοτοπιές, στερήσεις και βάσανα πέρασε αυτός ο λαός. Ο συγγενής παρακάλεσε τον γέρο Σταμάτη να πάρει τα στιβάνια και να τα δώσει στον μικρό γιο του, τον Λευτέρη. Ούτε να τ' ακούσει ο τραγικός πατέρας. Τελικά τα πήρε άλλος συγγενής, τα πήγε σε τσαγκάρη, έκοψε τα πετσιά που κρέμονταν, τα έκανε παπούτσια και τα έδωσε σε ένα παιδί να τα φορέσει.

Τραγωδία χωρίς κάθαρση

Δώδεκα του Αυγούστου του 1944 σκοτώσανε τον Σταύρο. Πέρασαν πέντε μέρες. Και στις δεκαεφτά του ίδιου μήνα ο Σοκαράς έμελλε να ζήσει ένα από τα

μεγαλύτερα δράματα της ιστορίας του. Στις δεκαέξι το βράδυ πήγε εκεί ο δοσίλογος Πρόεδρος γειτονικού χωριού. Μίλησε στους χωρικούς. Τους είπε να μη φύγει κανείς από το σπίτι του γιατί θα έρχονταν την επόμενη οι Γερμανοί για γυμνάσια. Όποιος έμενε δεν θα είχε τίποτα να φοβηθεί. Όποιος έφευγε θα πλήρωνε ακριβά την αποκοτιά του.

Το απόβραδο της άλλης μέρας βρήκε το χωριό πνιγμένο στο θρήνο. Οι Γερμανοί είχαν πράγματι μεταβεί στο Σοκαρά, αλλά όχι για γυμνάσια όπως έλεγε ο προδότης. Είχαν πάει για να σκοτώσουν! Είκοσι επτά ήρωες ήταν τα νέα θύματα της ναζιστικής θηριωδίας. Είκοσι επτά προγραμμαμένοι!

[Σταύρο Ανδρεαδάκη06](#)

Image not found or type unknown

Ο Λευτέρης με τη γυναίκα του (2012)

Και ενώ τα σπίτια του Σοκαρά άδειαζαν, και ενώ το μοιρολόι γινόταν απελπισία και η πείνα γινόταν αχώριστος σύντροφος των επιζώντων, μια καινούργια τραγωδία χτυπούσε την πόρτα των Ανδρεαδάκηδων... Κάποιοι είχαν πιστέψει ότι ο Σταύρος είχε λυγίσει. Και ότι είχε αποκαλύψει τα ονόματα των οργανωμένων στην αντίσταση. Το τίμημα βαρύ, ασήκωτο. Δεν έφτανε η συμφορά και το μοιρολόι. Ήρθε η υποψία να χτυπήσει την πόρτα της οικογένειας. Τέτοιες εποχές κανείς δεν κάθεται να σκεφτεί. Αποδείξεις εκείνα τα χρόνια δεν υπήρχαν.

Κάπως έτσι κορυφώθηκε η τραγωδία του 1944. Ο νεκρός ήρωας θα μπορούσε να γίνει φαρμακός. Και είναι αλήθεια ότι μια βαριά σιωπή σκέπασε για δεκαετίες ολόκληρες τη μνήμη του.

Λέει ο Γιώργος Καρτσωνάκης:

-Αν είχε ομολογήσει ο Σταύρος, τότε θα είχαν πιάσει τους ιθύνοντες του ΕΑΜ. Αλλά αυτούς δεν τους έπιασαν. Όλοι ξέρουν σήμερα ποιοι ήταν εκείνοι που προκάλεσαν τη σφαγή του Σοκαρά. Ο κατάλογος των προγραφών συντασσόταν για κάμποσους μήνες.

Η αποκάλυψη των μαρτυρικών καταθέσεων στο δικαστήριο των δοσιλόγων έδωσε νέα δυναμική στην ιστορία. Και νέα πνοή στη μνήμη. Την ανάστησε. Ναι, εξήντα πέντε χρόνια μετά. Το 2009, με πρωτοβουλία των Σοκαριανών, που μπορούν να περηφανεύονται σήμερα για όλους τους ήρωες τους. Και για τον Σταύρο...

Νομικό παράδοξο

Η δολοφονία του Ανδρεαδάκη έμεινε ατιμώρητη. Το δικαστήριο των δοσιλόγων που συνεδρίασε μετά την απελευθέρωση, στις 14 Μαρτίου 1946, ήξερε απλά ότι είχαν σκοτώσει ένα παιδί κοντά στο Βρέλη. Κατηγορούμενος για τη δολοφονία ο συνεργάτης των Γερμανών Μαγιάσης. Το δικαστήριο τον απάλλαξε. Όχι επειδή δεν συμμετείχε στο αποτροπιαστικό έγκλημα, αλλά... επειδή τάχατες δεν ήταν γνωστό το όνομα του θύματος. Ο Καρτσωνάκης αποκαλύπτει το σχετικό επίσημο έγγραφο και ρίχνει περισσότερο φως στην τραγωδία:

«Το δικαστήριο κηρύσσει τον κατηγορούμενο Ν. Μαγιάση αθώο λόγω αμφιβολιών της κατηγορίας ότι εξετέλεσε, μετά Γερμανού στρατιώτου, κατ' Αύγουστον 1944, μεταξύ Μοιρών και Αγίου Αντωνίου, ένα παιδί ηλικίας 18-19 ετών αγνώστου ονοματεπωνύμου, με την κατηγορία ότι απέκρυπτε όπλα...»

Και συνεχίζει ο φιλόστοργος δικηγόρος:

«Στα παγκόσμια ποινικά χρονικά δεν υπάρχει παρόμοιο φαινόμενο, να έχουμε έναν

άνθρωπο, που βρίσκεται νεκρός σε συγκεκριμένο τόπο, που προσδιορίστηκε η ηλικία του και ο χρόνος του θανάτου, που αποκαλύφθηκε η αιτία για την οποία συνελήφθη και εκτελέστηκε, να παραπέμπεται με βούλευμα κατηγορούμενος για τον φόνο αυτό και η ανάκριση, ο Εισαγγελέας (τότε λεγόταν ειδικός Επίτροπος) και τελικώς και το δικαστήριο [...] να αναφέρει ότι το θύμα είναι αγνώστου ονοματεπωνύμου...»

Εν ολίγοις: Δεν υπάρχει όνομα, άρα δεν υπάρχει... έγκλημα! Η αλήθεια, βέβαια, δεν είναι αυτή. Το όνομα ήταν γνωστό από άλλες υποθέσεις.

Όσο για τον Μαγιάση ... Αυτός καταδικάστηκε πολλές φορές σε θάνατο για τα αναρίθμητα εγκλήματά του. Αλλά δεν πρόλαβαν να τον εκτελέσουν. Τον έσφαξε ένας Ανωγειανός, ο Βρέντζος ή Τηγανίτης, μέσα στο ίδιο το δικαστήριο!

Γράφε Ιστορία τα ψέματά σου αράδα

Καθώς βαδίζω στους δρόμους του Σοκαρά συλλαμβάνω τον εαυτό μου να σιγοψιθυρίζει τους γνωστούς στίχους του Βάρναλη:

Γράψε ιστορία τα ψέματά σου αράδα

και βλόγα τον φονιά, βρίζε το θύμα...

Είναι τραγωδία ο βασανιστικός θάνατος ενός ανθρώπου. Είναι μεγαλύτερη τραγωδία να τον βαραίνει μια αναπόδεικτη υποψία.

Χρειάστηκε να περάσουν εξήντα πέντε χρόνια μέχρι την τελική αποκατάσταση του ήρωα. Η κάθαρση θυμίζει σκηνικό αρχαίας τραγωδίας. Ο ήρωας μπορεί να αναπαύεται πλέον. Ως ήρωας!

Η ιστορία που δεν διδάσκεται:

Την ιστορία του Σταύρου Ανδρεαδάκη θα πρέπει να τη διδάσκονται τα παιδιά στα σχολεία. Όχι μόνο στα ελληνικά, στα σχολεία όλου του κόσμου, και κυρίως της Γερμανίας, θα πρέπει να διδάσκεται. Για να μαθαίνουν οι μελλοντικές γενιές των ανθρώπων πόση δύναμη και πόσο κουράγιο μπορεί να κρύβει η καρδιά ενός δεκαοκτάχρονου παιδιού. Για να καταλάβουν πόση αγριότητα και απανθρωπιά μπορούν να κρύβουν οι ψυχές των ναζιστικών ανδρείκελων.

Σταύρος Ανδρεαδάκης, ετών 18. Ένας ήρωας που τον αγνόησε η ιστορία, τον περιφρόνησε η κοινωνία και τον τιμώρησε η πολιτεία!

Κανείς δεν θα μάθει ποτέ με πόση περιφρόνηση αντιμετώπισε εκείνους που του

έβγαζαν ένα - ένα τα δόντια. Του έκοβαν ένα - ένα τα δάκτυλα. Του έκοψαν (μάλλον με τσεκούρια) τα πόδια.

Κανείς δεν θα μάθει τα τελευταία λόγια ενός παλικαριού που αγαπούσε τη ζωή. Και τη λευτεριά. Μπορούμε μόνο να τα μαντέψουμε.

Νίκος Ψιλάκης
cretanmagazine.gr

Πηγή: makeleio.gr